

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

”I sakens natur...”

**En kvalitativ studie av asylprocessen för personer som söker asyl på grund av
könsidentitet eller sexuell läggning**

C- uppsats

HT 2011
Socionomprogrammet

Författare:
Sofia Görts
Linda Thure

Handledare:
Eva Palmblad

Abstract

Nyckelord: Asyl, Trovärdighet, Öppenhet, Heteronormativitet, Migrationsverket, Diskursanalys.

Titel: I sakens natur - En kvalitativ studie av asylprocessen för personer som söker asyl på grund av könsidentitet eller sexuell läggning

Författare: Sofia Görts och Linda Thure

Handledare: Eva Palmblad

Syftet med denna uppsats är att se hur migrationsverkets dokument förhåller sig till personer som söker asyl i Sverige på grund av könsidentitet eller sexuell läggning. Våra frågeställningar är: vilka begrepp framstår som viktiga i vår empiri och hur används dem? Hur förhåller sig migrationsverket till heteronormativitet i de dokument som vi analyserar? Presenteras det en ideal person som söker asyl på grund av könsidentitet eller sexuell läggning i dokumenten? För att få svar på våra frågeställningar så har vi använt oss av kritisk diskursanalys som metod och queerteori och makt som teoretisk tolkningsram.

Våra huvudresultat i uppsatsen är att migrationsverket använder sig av trovärdighet och öppenhet utifrån en bestämd uppfattning kring vad dessa begrepp ska innebära. Detta leder i sin tur till gränsdragningar och en heteronormativ uppfattning gällande den asylsökande. I och med att man har en tydlig bild av vad som ska ingå i trovärdighet och öppenhet så sker det automatiskt ett osynliggörande av människor som inte uppfyller de rätta kriterierna.

Innehållsförteckning

Introduktion.....	1
<i>Inledning</i>	<i>1</i>
<i>Förförståelse.....</i>	<i>2</i>
<i>Syfte.....</i>	<i>2</i>
<i>Frågeställningar</i>	<i>2</i>
<i>Begreppsdefinitioner</i>	<i>2</i>
Bakgrund	4
<i>Historik - från då till nu.....</i>	<i>4</i>
<i>Samhällsdebatten.....</i>	<i>5</i>
RFSL:s nyhetsbrev: Nytt om HBT-flyktingar.....	5
<i>Asylprocessen</i>	<i>7</i>
Kunskapsläge	9
<i>Lesbiska flyktingar i offentliga dokument</i>	<i>9</i>
<i>Vi dansar inte på bordet.....</i>	<i>10</i>
<i>Sexuality, Migration, and the Shifting Line between Legal and Illegal Status</i>	<i>11</i>
<i>Taking the Square Peg out of the Round Hole: Addressing the Misclassification of Transgender Asylum Seekers Comment</i>	<i>12</i>
Teoretiska utgångspunkter	14
<i>Queerteori</i>	<i>14</i>
<i>Makt.....</i>	<i>15</i>
Metod.....	16
<i>Val av metod.....</i>	<i>16</i>
<i>Val av ansats</i>	<i>16</i>
<i>Avgränsningar</i>	<i>16</i>
<i>Materialinsamling</i>	<i>16</i>
<i>Empirisk genomgång.....</i>	<i>17</i>
<i>Bortfall och urval</i>	<i>18</i>
<i>Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet</i>	<i>18</i>
<i>Etiska överväganden</i>	<i>19</i>
<i>Diskursanalys som metod.....</i>	<i>19</i>
<i>Kritisk diskursanalys</i>	<i>19</i>
<i>Tillvägagångssätt och arbetsfördelning.....</i>	<i>21</i>
<i>Metoddiskussion.....</i>	<i>21</i>
Resultat och analys.....	22
<i>Tema: Trovärdighet.....</i>	<i>22</i>
Trovärdighet och sexualitet.....	22

Den sannolika trovärdigheten	23
Trovärdigheten och tidsaspekten.....	25
<i>Tema: Öppenhet</i>	<i>27</i>
Öppenhet och manifestationen	27
Öppenheten och förståelsen.....	29
<i>Tema 3: Osynliggörandet</i>	<i>30</i>
Idealpersonen.....	30
Heteronormativitet	30
B:et, T:et och L:et	31
Slutdiskussion	34
Referenslista	35

Förord

Vi vill till att börja med tacka vår handledare Eva Palmblad för ständig uppmuntran även om vi ville byta ämne några gånger. Din guidning i diskursanalysens snåriga skog har varit till stor hjälp. Vi vill också tacka Stig Åke Petersson på RFSL för hjälp med framtagande av empiriskt material till denna uppsats och för hans engagemang i flyktingfrågor.

Till sist men inte minst vill vi tacka varandra.

Sofia Görts och Linda Thure, Göteborg 2012

Introduktion

I detta avsnitt ger vi läsaren en kortare introduktion till ämnet. Vi presenterar även studiens syfte och frågeställningar, förförståelse samt begreppsdefinitioner.

Inledning

Pari och Delsa, ett lesbiskt par från Irakiska Kurdistan har efter 5 år i Sverige utvisats tillbaka till ett land där de riskerar allvarliga påföljder och är utsatta för dödshot. De tvingades fly bland annat på grund av sin sexuella läggning. Pari är dödförklarad i Irak där både systemet och familjen förnekar att hon lever. Delsa har även hon blivit hotad flertalet gånger.

Migrationsverket tror inte på kvinnorna och de har uttryckt att de vill att Pari och Delsa ska bevisa att de är homosexuella. Migrationsverket menar istället att kvinnorna kan leva diskret i norra delarna av Irak.

Efter 5 år i Sverige med asylansökningar hos migrationsverket gav till slut kvinnorna upp hoppet och kampen. I februari 2012 flögs de tillbaka till Irak (SVT, 2012)

Migrationsverket gör bedömningen att en homo- eller bisexuell kvinna som är hotad av icke-statliga aktörer och är i avsaknad av manligt nätverk inte torde ha internflyktsmöjligheter i Irak (RCI 06/2009).

Detta är ett dagsaktuellt fall som visar på svårigheterna migrationsverket har när det finns ett spänningsförhållande mellan det som sker i verkligheten jämfört med det som står i dokumenten. Som vi belyser i det ovannämnda exemplet så finns det svårigheter att tolka och handla utifrån dokument som finns inom olika verksamheter och organisationer. Vi vill med hjälp av denna uppsats belysa den problematiken som finns och skapa en medvetenhet kring tolkningsutrymmet i dokumenten.

Vi kommer i denna uppsats studera dokumenten och det skriva ordet med fokus på asylprocessen för personer som söker asyl på grund av könsidentitet och sexuell läggning. Migrationsverket har arbetat på att förbättra sig inom detta område genom bland annat projektet Beyond borders, ett projekt som utgick från att arbeta fram ett normkritiskt tänkande i bedömningsprocessen. Ett annat delområde inom projektet har varit en kunskapsproduktion där bra material skulle tas fram för att förhindra att stereotypa föreställningar kring kön och sexuell läggning påverkar bemötandet och bedömningen gällande HBTQ-personer (Migrationsverket, 2011). Detta till trots så sker det motstridiga bedömningar. Det är en lång väg att gå innan man når en samstämmighet mellan det dokumenten uttrycker och agerandet i praktiken men någonstans måste man börja för att vara i fas med målen man har inom sin egna verksamhet.

Förförståelse

Vi är två socionomstudenter som genom vårt engagemang och vår uppfattning av världen i mångt och mycket är kritiska till det givna i samhället. Alltifrån kunskapsproduktion till system som inte ifrågasätts. Detta är något som kommer prägla vår uppsats då det är så vi ser på världen. Med viljan till förändring och en strävan efter ett öppet samhälle ger det oss en drivkraft och en utgångspunkt för denna uppsats. Givetvis finns det alltid ett dilemma att studera något som man själv inte har en upplevelse av, då vi är två personer utan migrationserfarenhet, men vi har dock ett brinnande intresse i frågan. Det är inte själva migrationsprocessen som är huvudsyftet utan det är migrationsverkets kontext som vi fokuserar på.

Syfte

Undersöka hur migrationsverket förhåller sig till personer som söker asyl i Sverige på grund av könsidentitet eller sexuell läggning i migrationsverkets egna dokument. Genom att granska och analysera migrationsverkets egna dokument i form av rättsliga ställningstaganden, vägledande beslut samt relevanta kapitel ur utlänningshandboken vill vi se om det går att utröna någon specifik bild gällande den här flyktinggruppen.

Frågeställningar

Vilka begrepp framstår som viktiga i vår empiri och hur används dem?

Hur förhåller sig migrationsverket till heteronormativitet i de dokument som vi analyserar?

Presenteras det en ideal person som söker asyl på grund av könsidentitet eller sexuell läggning i dokumenten?

Begreppsdefinitioner

HBTQ

Förkortning för homosexuella, bisexuella, transpersoner samt Queer.

Sexuell läggning

Bisexualitet, heterosexualitet och homosexualitet. Sexuell läggning infattar även begreppen identitet, praktik och preferens (RFSL, 2011).

Kön

Med kön avses i denna uppsats den definition som uttrycks i utlänningslagen där det med kön menas tillhörighet till visst kön eller könsidentitet vilket är flyktinggrunden. Vi kommer använda oss av begreppet könsidentitet i denna uppsats då det är en underkategori under flyktinggrunden kön. Könsidentitet beskrivs på följande vis i utlänningshandboken ”*Begreppet används främst när man beskriver transpersoners sätt att förhålla sig till sitt kön*”

men kan också hänföras till intersexuellas förhållningssätt till sitt kön” (40.1 utlänningshandboken).

Asyl

Asylsökanden är den som söker asyl (skydd) i Sverige men ännu inte har fått uppehållstillstånd. Asyl ges till den som enligt utlänningslagen, EUs-regler samt FN:s flyktingkonvention uppfyller kriterierna för flyktingstatus alternativt är skyddsbehövande (Migrationsverket, 2011).

Bakgrund

I detta avsnitt får ni ta del av en historisk tillbakablick gällande hur flyktingbegreppet har utvecklats i relation till vårt studieområde samt hur den svenska lagstiftningen och asylprocessen ser ut i dag.

Historik - från då till nu

Debatten i Sverige har förts sedan 1970-talet kring vilka som ska ingå i flyktingbegreppet i allmänhet och underkategorierna i synnerhet (Statens Offentliga Utredningar 2004:31). Vi tar avstamp i när kön och sexuell läggning infördes i den svenska lagstiftningen som ett asylskäl. Vi tittar även närmare på vad som har lett fram till denna lagändring genom nedslag i historien och samhällsdebatten.

År 2006 infördes sexuell läggning och könsidentitet som enskilt skäl för asyl. En av anledningarna till införandet var att det skulle ge starkare skydd till personerna i fråga. Den svenska lagstiftningen skulle i och med lagändringen även ligga i fas med de internationella bestämmelserna. I den svenska migrationspolitiken har man då och då diskuterat hur man ska förhålla sig till personer som flyr till Sverige på grund av könsidentitet eller sexuell läggning. Vid dessa debatter har man ofta hänvisat till att den svenska lagstiftningen ska vara likvärdig med internationell rätt och har därför inte varit ett framträdande land i dessa frågor (SOU 2004:31).

På 1970-talet närmare bestämt 1976 infördes begreppet *de facto-flykting* i den svenska utlänningslagen och man diskuterade vilka som skulle tillhöra denna grupp både i praxis och i själva begreppet. Till en början omfattades inte *de facto*-flyktingbegreppet av utlänningar som flydde till Sverige på grund av kön eller sexuell läggning men invandrarpolitiska kommittén föreslog 1983 att denna grupp skulle tillhöra samma flyktingkategori. Detta godtog dock inte av riksdagen som ansåg att personerna i fråga och deras möjlighet att stanna i Sverige uppfylldes av skrivelsen humanitära skäl i utlänningslagen (ibid). Begreppet *de facto-flykting* byttes ut till skyddsbehövande i övrigt år 1997 vilket i sin tur gjorde att man vidgade begreppet och dess innebörd. Trots detta så fanns det fortfarande inga konkreta eller eniga riktlinjer i hur man ska tolka denna klausul i relation till människor som flyr till Sverige på grund av kön eller sexuell läggning. Debatten kom även att handla om att man borde ge dessa personer flyktingstatus istället för att de skulle tillhöra kategorin skyddsbehövande i övrigt. En sådan ändring hade varit ett starkare uttryck, dock fann man inte detta nödvändigt för man ansåg att skyddsbehövande i övrigt var gott nog i denna asylfråga (ibid).

I juni 2002 kom UNHCR med direktiv för hur Genèvekonventionens artikel gällande personer med kön eller sexuell läggning skulle tolkas så att de skulle kunna ingå i flyktingbegreppet. Detta ledde till att Sverige 2003 på initiativ av regeringen och bistånds- och migrationsministern kom att tillsätta en utredare för att föreslå de författningsändringar som skulle krävas för lagändringen där även personer som känner en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning skulle ingå. Utredningen som kom att kallas

Utredningen om förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning överlämnade sedan i mars 2004 ett betänkande *flyktingskap och könsrelaterad förföljelse* till regeringen som sedan behandlade betänkandet i olika instanser innan det så småningom antogs av riksdagen september 2005. Ändringen innebar:

”I propositionen föreslås att personer som känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning, och som enligt nuvarande bestämmelser ges skydd som skyddsbehövande i övrigt, istället skall få skydd som flyktingar. De lagändringar som förslaget innebär skall träda i kraft samtidigt som den nya utlänningslagen, den 31 mars 2006.”

Propositionen bifölls och lagändringen trädde således i kraft den 31 mars 2006.

Samhällsdebatten

För att kunna ge en bild av hur migrationsverkets dokument kan påverka människor i det verkliga livet väljer vi här att skriva om Riksförbundet för sexuellt likaberättigandes (RFSL) och deras nyhetsbrev. Då vår uppsats är baserad på en diskursanalys av dokument så finner vi det också relevant att presentera en annan del av det material vi använder oss av. RFSL är en organisation som arbetar för HBTQ-personers rättigheter och de har kontakt med den grupp asylsökande som vi skriver om.

RFSL:s nyhetsbrev: Nytt om HBT-flyktingar

RFSL:s flyktinghandläggare kommer varje år i kontakt med runt 50 till 60 asylärenden gällande personer som söker asyl på grund av könsidentitet eller sexuell läggning. De personer som RFSL kommer i kontakt med hjälper de med både juridisk rådgivning samt personliga stödsamtal. Nyhetsbrevet *nytt om HBT-flyktingar* som RFSL ger ut några gånger om året tar upp enskilda flyktingärenden men även RFSL politiska arbete inom asylfrågor. Stig Åke Petersson är jurist och redaktör för nyhetsbreven och arbetar även inom RFSL med frågan. Vi summerar här kort några utvalda delar ur nyhetsbreven för att ge en bild av hur den sociala praktiken ser ut för personer som söker asyl på grund av könsidentitet eller sexuell läggning.

Under 2011 och 2010 gav RFSL ut sex stycken nyhetsbrev. I nyhetsbreven tas både avslagsbeslut samt beviljade ansökningar upp. Nyhetsbreven visar upp en bild av migrationsverket som är något inkonsekvent. Hur ärendena handläggs och besluten fattas varierar.

I ett ärende gav migrationsverket avslag med motiveringen *”att sökanden har en bristande kunskap gällande de homosexuellas rättigheter i Sverige och att han inte känner till varken någon nationell eller internationell organisation som arbetar med att tillvarata homosexuellas rättigheter. Dessutom har han sent i asylprocessen berättat om sin homosexualitet och det vore, enligt verkets bedömning, ”naturligt att han inom de nio månader som han väntade på beslut från Migrationsverket borde ha uppmärksammat de homosexuellas rättigheter i Sverige”* Ärendet togs dock vidare till migrationsdomstolen där

de avvisade migrationsverkets beslut och ansåg vidare att *”klaganden på ett övertygande sätt berättat om sina homosexuella kontakter i Irak och i Sverige. Domstolen anser därmed att klaganden har visat att han har en homosexuell läggning som det inte är rimligt att han döljer”*(RFSL, Nytt om HBT-flyktingar 2011, nr.1).

En annan man från Irak fick avslag i sin överklagan hos migrationsdomstolen då de hänvisade till hur pass öppet personen skulle leva i Irak *”i vilken mån det kan förväntas att A vid ett återvändande kommer att manifesteras sin homosexualitet offentligt”*. Domstolen betvivlade även trovärdigheten i personens uppgifter och menade att det inte *”gjorts sannolikt att A vid ett återvändande till Irak skulle avse att leva öppet med sin homosexualitet på ett sådant sätt att han skulle riskera förföljelse på grund av detta”* (RFSL, Nytt om HBT-flyktingar 2011, nr.1).

Ett annat exempel från förra året där migrationsdomstolen gick emot migrationsverkets första beslut var när de gjort en felaktig bedömning av situationen för homosexuella i Iran där de menade att *”homosexuella aktiviteter anges vara utbredd bland män och accepterat av såväl myndigheter som rättsvårdande organ”*. Detta tillbakavisades dock av domstolen som gör bedömningen att *”det är ostridigt i målet att sexuellt umgänge mellan personer av samma kön är förbjudet i Iran och att homosexuella i Iran riskerar att dömas till döden”* De konstaterar även att *”Med hänsyn till att klaganden numera lever öppet som homosexuell i Sverige och med beaktande av vad som framgår av landinformationen i målet om vilka risker homosexuella löper i Iran samt att det inte är rimligt att kräva att en person som levt öppet som homosexuell i Sverige i fortsättningen ska dölja sin sexuella läggning för att undgå förföljelse i hemlandet”* (RFSL, Nytt om HBT-flyktingar 2011, nr.1).

Gällande en lesbisk kvinna från Libanon avslag migrationsverket kvinnans ansökning med motiveringar kring trovärdigheten i kvinnans berättelse. Dels påpekade migrationsverket att kvinnan inte hade berättat om den sexuella läggningen vid första ansökan. De ifrågasatte även vidare kvinnans nuvarande relation i Sverige med en annan kvinna då verket ifrågasätter trovärdigheten eftersom kvinnan varit gift med en annan person tidigare (RFSL, Nytt om HBT-flyktingar 2011, nr.2).

En man från Sierra Leone fick även han avslag från migrationsverket då de inte fann hans sexuella läggning trovärdig bland annat på grund av att de *”ifrågasätter även ditt syfte med att bli medlem i en organisation som kämpar för homosexuellas rättigheter om du ville dölja din homosexuella läggning”*. Man tycker också att det är anmärkningsvärt att mannen vid ett tillfälle har sagt sig vara homosexuell och vid ett annat tillfälle sagt att han *”gå med män och kvinnor”* (RFSL, Nytt om HBT-flyktingar 2011, nr.3).

En annan man från Uganda stötte på ett motvänt problem från migrationsverkets sida där de menade att mannens trovärdighet påverkades av att han *”inte engagerat sig i varken Uganda eller Sverige för homosexuellas rättigheter”*. Beslutet togs även med motiveringen att mannen inte berättat om sin sexuella läggning från början (RFSL, Nytt om HBT-flyktingar 2011, nr.3).

Under hösten 2011 har dock Migrationsverket som första instans beviljat uppehållstillstånd till tre stycken HBT-flyktingar från Uganda. Migrationsverket har vid dessa ärenden då uppmärksammat den försämrade situationen för HBT-personer i Uganda (RFSL, Nytt om HBT-flyktingar 2011, nr.3).

En kvinna från Kenya som bland annat i hemlandet skrivit dikter om lesbisk kärlek och publicerat dessa fick avslag av migrationsverket med motiveringen att *"hennes problem var självförvållade"* (RFSL, Nytt om HBT-flyktingar 2010, nr.1).

Nu har ni fått en inblick i hur migrationsverkets agerande påverkar människorna i praktiken. Genom detta har vi också fått ta del av en diskurs som befinner sig utanför migrationsverkets ramar. Vidare i detta bakgrundsavsnitt fortsätter vi nu att beskriva asylprocessen.

Asylprocessen

En flykting blir asylsökande när denne ansöker om skydd (asyl) i Sverige. Personen som ansöker om att klassas som flykting söker sig då till migrationsverket som är den ansvariga myndigheten för att bevilja eller avslå asylansökningar (Migrationsverket, 2011).

Migrationsverket utgår sedan från FN:s konvention, EU-regler samt svensk lagstiftning. Enligt dessa tre ses du som flykting om du känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av: ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning, kön, sexuell läggning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp. Skulle du inte klassas som flykting enligt denna förklaring så kan personer ändå ges uppehållstillstånd som skyddsbehövande. Skyddsbehövande är du om du riskerar att: straffas med döden, utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning eller som civilperson löper en allvarlig risk att skadas på grund av väpnad konflikt. Kategorin skyddsbehövande i övrigt är utifrån svensk lag där du kategoriseras som flykting om du är i behov av skydd på grund av: yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet, känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp, eller inte kan återvända till ditt hemland på grund av miljökatastrof (Migrationsverket, 2011).

En person som sedan får flyktingförklaring utifrån någon av de ovan nämnda kategorierna beviljas antingen permanent uppehållstillstånd eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i Sverige. Själva asylansökan är en individuell prövning som görs av migrationsverkets handläggare. Människor kan söka asyl vid svenska gränsen vilket är vanligt vid avsaknad av id-handlingar eller pass där polisen hänvisar personen i fråga till migrationsverket. Annars kan en person uppsöka migrationsverket på egen hand när de rest in i landet. Väl på migrationsverket kontrolleras identitet och fingeravtryck. Därefter kontrolleras också vilket land som ska stå för asylprövning genom den så kallade Dublinförordningen. Om personen ska ansöka om asyl i Sverige så ska personen först redogöra för varför denne ska få asyl, här kan personen få hjälp av både tolk och juridiskt ombud. Om migrationsverket inom en period av max tre månader inte finner att den asylsökande har skäl för asyl så avvisas personen från landet med beslutet "avvisning med omedelbar verkställighet". Detta kan överklagas men personen får inte stanna i Sverige under denna process. Direktavvisning sker också om en person innan

vistelsen i Sverige befunnit sig i ett annat land där denna hade varit skyddad mot förföljelse. Då avvisas personen till landet i fråga (ibid).

Under själva prövningen av asyl så ska den asylsökande , ibland tillsammans med juridiskt ombud, framställa sin ansökan med material och fakta. Efter den kompletta ansökan så genomförs ett möte med den asylsökande på migrationsverket där fakta och material går igenom och eventuella oklarheter tas upp. Efter detta fattas beslut om asylansökan med grund i den svenska utlänningslagen. Beslutet ges i form av avslag eller uppehållstillstånd i Sverige. Vid avslag så kan personen i fråga göra ett överklagande av beslutet. Då omprövas först beslutet av migrationsverket. Står beslutet fast efter omprövningen skickas det vidare till en av migrationsdomstolarna i Göteborg, Malmö eller Stockholm. Migrationsdomstolen fastställer eller ändrar migrationsverkets beslut. Nästa instans är övermigrationsdomstolen, här tar man dock enbart upp principiellt viktiga fall (ibid).

Verkställighetshinder är när det kommer fram nya uppgifter i och med ett avslag. Då prövas det om det finns några hinder för verkställandet, detta görs av personen själv eller migrationsverket ifråga. Vid skyddsskäl så överklagas migrationsverkets beslut till migrationsdomstol (ibid).

Kunskapsläge

I detta avsnitt presenterar vi den forskning som finns inom vårt ämnesval. Vårt ämnesområde har visat sig vara relativt outforskat från svenskt håll och vi har haft vissa problem med att hitta relevant svensk forskning. Vi har dock hittat en master-uppsats som handlar om lesbiska flyktingar i offentliga dokument. Samt en avhandling som behandlar lesbiska kvinnors migrationserfarenhet där vi fann ett kapitel om dessa personers migrationsprocesser.

Den största forskningsproduktionen kommer från USA och vi har diskuterat hur vi ska ställa oss i relation till detta då vår avgränsning rör sig på nationell nivå. Trots detta faktum så handlar det om människor som flyr från ett land och problematiseras i ett annat. Människorna möts av samma normer, förutfattade meningar och stereotyper världen över. Vi anser att ett globalt perspektiv kan vara viktigt då det även handlar om hur samhället som fenomen skapar normer och mallar som även återfinns i andra länder. Därför så har vi valt att ha med två amerikanska vetenskapliga artiklar.

Lesbiska flyktingar i offentliga dokument

En master-uppsats inom statsvetenskap från Örebro Universitet har belyst hur man i den svenska lagstiftningen talar om kön och sexuell läggning i samband med lesbiska flyktingars asylprocess. *Lesbiska flyktingar i offentliga dokument* utkom våren 2007 och är skriven av Renée Andersson. Uppsatsen pekar på att den svenska lagstiftningen och med det även den svenska staten till stor del bestämmer över kvinnor och kvinnors sexualitet, där staten har en normerande funktion (Andersson, 2007).

Ett delsyfte i Anderssons uppsats är att mer specifikt ta redan på hur staten synliggör sin sexualpolitik i de offentliga dokumenten. Andersson studerar statens offentliga utredningar, lagrådsremisser, propositioner samt betänkande rörande utlänningslagens användning av begreppen kön och sexuell läggning. Alla dessa dokument är offentliga dokument som ger en inblick i hur resonemanget och utvecklingen kring flyktingfrågor ser ut i den svenska staten. Även Migrationsverkets egna dokument i det här fallet Utlänningshandboken samt statistisk kring flyktingar som åberopar kön eller sexuell läggning som asylskäl avhandlas i uppsatsen (ibid).

Granskningen av de offentliga dokumenten sker utifrån en diskursanalys med ett feministiskt perspektiv i Anderssons uppsats. Valet av vilka dokument som ska utgöra grunden i empirin ger oss också en uppfattning över hur processen för lagändringar kan se ut. Både i förhållande till ett internationellt perspektiv och samhällsliga kontexter men också i hur viktigt det är med en tydlighet i lagtext och en reflektion över vilket handlingsutrymme lagtexten ger både för handläggare, beslutsfattare men framförallt för individerna i fråga (ibid).

Studien tar utgångspunkt är när man för första gången i ett offentligt dokument talade om homosexuella personer och flyktingskap i samband med svensk flyktingpolitik. Detta skedde i Statens offentliga utredning från 1995, vilket främst ger oss en uppfattning över hur man osynliggör sexuell läggning i stort då enbart homosexualitet tas upp som grund för lagändring.

Analysen pekar på att utredningen också gör en avskiljning från de övriga flyktinggrupperna då personer som skulle åberopa kön eller sexuell läggning inte skulle ses som flyktingar utan som skyddsbehövande i övrigt (ibid).

Analysen visar på att en kvinna ses främst som ett kön och inte tillhör kategorin sexuell läggning, vilket gör att lesbiskhet är helt frånvarande i resonemanget. Även i senare offentliga utredningar som granskar och berör frågan att kön och sexuell läggning ska få flyktingstatus kan man se att lesbiska flyktingar hamnar under kategorin kön i stället för sexuell läggning. Där staten på så sätt inte belyser lesbiska på samma sätt som homosexuella män (ibid).

I övrigt så kan man dock se i de dokument som granskas att en större förståelse för begreppet kön har kommit fram över åren då man berör transpersoner och inte gör allt för snäva definitioner av kön. Däremot visar dokumenten på att det fortfarande finns en okunskap gällande sexuell läggning. Både för att sexuell läggning inte omnämns särskilt ingående men också för att det i vissa dokument nämns att det krävs mer kunskap i arbetet med individer som åberopar sexuell läggning som asylskäl. Framförallt märker man att det finns en hel del att arbeta med när dessa två kategorier allt som ofta ska samsas och den ena av kriterierna försvinner och osynliggörs. Detta är inte bra då det är två marginaliserade grupper som det rör sig om (ibid).

I Migrationsverkets egna dokument problematiserar de själva den brist på kunskap som finns inom deras verksamhet. De framhäver att de arbetar aktivt på att bli bättre i handläggningen av dessa ärenden, i dokumenten synliggör de lesbiska flyktingar och nämner hur sexuell läggning bör beaktas i relation till de rekvisit som måste uppfyllas för att få flyktingstatus i Sverige. När det kommer till Migrationsverkets statistik över flyktingskap på grund av kön och sexuell läggning blir det dock ensidigt. Kön är det som redovisas och sexuell läggning i relation till asyl blir omöjlig att svara på då detta inte bokförs (ibid).

Överlag visar uppsatsen på att man kan följa en diskurs över hur kön och sexuell läggning har utvecklats över tid i och med lagstiftning och en öppnare förklaring av begreppen i dokumenten. Uppsatsen visar också hur lätt det är att osynliggöra dessa grupper både genom att inte omnämna gruppen överhuvudtaget i dokumenten. Eller att vara otydlig och detta leder till att den normerande sexualpolitiken finns kvar inom den svenska staten (ibid).

Vi dansar inte på bordet

Dina Avrahamis avhandling från Linköpings Universitet behandlar lesbiska kvinnor med migrationserfarenhet och deras stigmatisering och stolthet. I ett kapitel behandlar Avrahami migration och migrationsprocesser för de kvinnor hon har intervjuat i sin avhandling. Avhandlingen publicerades år 2007 men forskningen utgjordes mellan åren 2000-2004 och baseras till stor del på intervjuer med 21 personer som får berätta om sina livserfarenheter som lesbiska kvinnor som invandrat till Sverige (Avrahami, 2007).

Avrahami belyser i början av sin avhandling hur sexualitet och migration är ett väldigt begränsat forskningsområde i Sverige när hennes avhandling publiceras år 2007. När de

kommer till området lesbiskhet och migration rör det sig om några få uppsatser på C- och D-nivå (ibid).

Avrahamis forskning pekar, i kapitlet migrationen, på de svårigheter som lesbiska kvinnor möter i migrationsprocessen. Dels visar hon hur vissa av hennes informanter haft lättare att få asyl när de sökt uppehållstillstånd och haft en relation i Sverige och således åberopat anhöriginvandring. Detta jämför hon med de kvinnor som sökt uppehållstillstånd på grund av sin rådande situation i sitt hemland och som sedan får avslag. Avrahami menar att det visar på hur utlänningslagen befrämjar heteronormativa lesbiska relationer där det finns en kärleksrelation eller sexuell relation. Samtidigt osynliggörs de lesbiska kvinnor som inte motsvarar detta och söker asyl i Sverige på grund av andra skäl. Avrahami lyfter även upp hur migration och sexualitet hänger ihop när hon beskriver hur hennes informanter i migrationsprocessen fått tvinga fram en oavsiktlig komma ut-process när de sökt uppehållstillstånd. Den svenska staten har inte någon förståelse för situationen som lesbiska kvinnor erfar i sina hemländer på grund utav deras sexuella läggning och anser att detta inte skulle vara skäl för uppehållstillstånd. Avrahami menar att detta tyder på samhällets syn på äktenskapet där den samkönade relationen kan underlätta för att få uppehållstillstånd. Vilket i sin tur grundar sig på en heteronormativ och patriarkalisk syn (ibid).

Sexuality, Migration, and the Shifting Line between Legal and Illegal Status

Eithne Loubheid beskriver i sin artikel hur migrationspolitiken har utvecklats i USA. Hon kopplar detta till teman som sexualitet och heteronormativitet och hur dessa två teman kan och bör belysas ur ett intersektionellt perspektiv. Luibhéid lyfter i sin artikel fram hur viktigt det är att undersöka hur det kommer sig att vissa asylsökande får statusen illegal medan andra får statusen legal. Detta behandlas här utifrån ett intersektionellt perspektiv och berör då inte bara sexualitet utan även bland annat klass, etnicitet samt kön där maktperspektivet är en viktig infallsvinkel. Artikeln grundar sig i den amerikanska lagstiftningen och framförallt med inriktning på samkönade pars väg mot att bli erkända i USAs migrationspolitik. Luibhéids artikel ger oss en historisk tillbakablick som visar på varför det har vuxit fram illegala flyktingar samt hur denna uppdelning mellan illegal och legal inte kan ses som något statistiskt, utan det kan förändras över tid (Luibhéid, 2008).

Heteronormativiteten presenteras av Luibhéid som en avgörande faktor rörande erkännandet av samkönade par, där det genomsyras vad en god medborgare är utifrån heteronormen. Där lyfter hon fram hur gifta vita heterosexuella par är de som har den högsta migrantstatusen i USA. Luibhéid definierar heteronormativiteten och dess påverkan för asylsökande i USA genom att konstatera att heteronormativiteten består av normerande diskurser och praktiker där heterosexualiteten ses som det naturliga (ibid).

Dock pekar Luibhéid på att man måste väga in flera hierarkiska strukturer för att hindra att det bara är de mest privilegierade paren och grupperna som får chansen att höras. Där man till exempel inom området sexualitet och migration bör vara medveten om att med denna normativa diskurs enbart ”de goda homosexuella” blir erkända. Det vill säga ett rikt par, som

kommer från rätt ställe och har både socialt och ekonomiskt kapital. För om man bortser från andra makthierarkier såsom klass, etnicitet och kön bidrar man till att skapa en migrationspolitik där det är de lyckade människorna med bra kapital som dominerar inom landet. De illegala flyktingarna å andra sidan diskuteras inte offentligt på samma sätt utan istället reproducerar man denna grupp människor till en andra klassens medborgare och ser de som oönskade (ibid).

Taking the Square Peg out of the Round Hole: Addressing the Misclassification of Transgender Asylum Seekers Comment

Ellen A Jenkins belyser vikten av att transpersoner ges ett eget utrymme i migrationslagstiftningen som skäl för flyktingskap. Då det dels är viktigt att särskilja på sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck. Artikeln som är publicerad av Golden Gate University, San Francisco har en utgångspunkt i amerikansk lagstiftning där sexuell läggning nyligen tillkommit som rekvisit. Asyllagstiftningen tar upp problemet med att domstolar och migrationshandläggare har en tendens att blanda ihop sexuell läggning och könsidentitet. USA har till skillnad från Sverige ännu inte infört könsidentitet som asylgrund utan transpersoner får istället söka asyl under ”övrig grupp”, detta innebär att man inte erkänner transpersoner som en särskild utsatt grupp. Dock har det i rättsfall tagits upp fall där transpersoner sökt asyl med grund i förföljelse på grund av könsidentitet eller uttryck. Jenkins lyfter dock fram en oförmåga från domstolsväsendet att behandla ärendena korrekt. Istället för att exempelvis erkänna personens egna självupplevda kön som kvinna så väljer domstolen att referera till personen som ”homosexuell man”, trots att personen själva aldrig definierat sig som detta, utan snarare ser sig som en heterosexuell kvinna (Jenkins, 2009).

Risken i USA som det ser ut nu är att transpersoner, som tillhörande HBTQ-gruppen, i stället ansöker om asyl på grund av sexuell läggning. Trots att det istället handlar om personens könsidentitet eller uttryck som grund för förföljelse. Att inte erkänna och snarare osynliggöra transpersoner specifikt mer utsatta roll i samhället ser författaren som allvarligt. I domstolarna vägs ofta praktik och identitet mot varandra. Där domstolar många gånger vill få fram att personen har i sin sexuella praktik haft ”homosexuellt sexuellt umgänge” även om personen i fråga inte själv anser sig ha haft det då personen ser sig som en kvinna som har haft sex med män. Att uppmärksamma transpersoner som en grupp är mer inkluderande och leder till större rättssäkerhet då dessa personer inte bara erkänns utan även får en behandling utifrån vad de faktiskt söker asyl för. Vilket många gånger inte handlar om de ”homosexuella handlingarna” utan snarare om en utsatthet på grund av en identitet eller ett uttryck som faller utanför de rådande samhällsnormerna och det är detta som är grunden till förföljelse i första hand (ibid).

Motståndet mot en lagändring som Jenkins lyfter fram är bland annat att ett införande av könsidentitet ger en alldeles för bred kategori av människor som blir svåra att definiera. Samt att personer som jobbar med asylfall vill kunna ha en checklista på saker som en person ska uppfylla för att tillhöra den nya kategorin. Här lyfts också faran fram med stereotypisering som transpersoner möts av. Detta kan leda till felaktiga och godtyckliga besluta tagna på grunder av stereotyper och missuppfattningar (ibid).

Jenkins lyfter också fram hur viktigt utbildning är för dem personer som ska arbeta med asylfrågor i dessa fall. Detta behövs för att de ska förstå hur flytande och kontextuellt bundet identiteter, kön och genus är. Bara för att en person inte gjort en könskorrigering i sitt hemland betyder det inte desto mindre att personen inte identifierar sig som det icke biologiska könet. Jämlikhet är viktigt i lagen men det är också viktigt att inse att en kategori inte bara är en kategori. Det krävs utbildning och medvetenhet av de som fattar besluten för att skapa rättvisa (ibid).

Teoretiska utgångspunkter

I denna del presenterar vi den teoretiska ram som vi utgår ifrån när vi tar oss an migrationsverkets dokument.

Queerteori

Queerteorin med sin grund i den homopolitiska rörelsen fokuserar på sexuella strukturer, identiteter och normer. Queer i sig är inget enkelt begrepp att förklara och det är inte meningen heller. Det kan ses som allt ifrån en teori om normer kring sexualitet och identitet till aktivism (Ambjörnsson, 2006). Ambjörnsson beskriver hur queerteorin tar avstamp i hur normer kring identitet och sexualitet upprätthålls i samhället. Queerteorin undersöker också vad som ligger bakom skapandet av dessa normer samt hur de påverkar människan. I queerteorin är det som är avvikande från normen som är det centrala. Queerteori utgår från att samhället är hierarkiskt uppbyggt där det finns en tydlig uppdelning för vad som är normalt/naturligt och avvikande. Denna ständiga kategorisering behövs förtydligas för att med hjälp av queerteorin dekonstrueras och ifrågasätts (Ambjörnsson, 2006). Den teoretiska bakgrunden till queerteorin är spunnen ur ett ifrågasättande av sexualitet samt att undersöka och titta närmare på den normerande heterosexualiteten. Queerteorin ställer sig inte bakom den traditionella objektiva och observerbara vetenskapliga traditionen. Queerteorin utmanar istället denna tradition genom att se saker utifrån att inget kan skapas utifrån sig självt utan det skapas alltid i relation till något annat till exempel genom språket. Genom denna mer konstruktivistiska utgångspunkt ställer queerteorin de mer traditionellt essentialistiska traditionerna mot väggen. Och när queerteorin ifrågasätter de naturligt skapade identiteterna och känslorna, så ställer de exempelvis de givna kategorierna man och kvinna mot varandra (Ambjörnsson, 2006).

Heteronormativitet är ett centralt begrepp inom queerteori som belyser den normerande heterosexualiteten och närmar sig på det sättet det system som upphöjer ett visst sätt att leva och organisera sitt liv. Ambjörnsson beskriver hur begreppet heteronormativitet står för de lagar, strukturer, institutioner, handlingar och relationer som bidrar till att en viss typ av heterosexuellt liv framstår som naturligt och eftersträvänsvärt. Inom queerteorin menar man att heterosexualiteten precis som många andra sociala organiseringar även den är socialt, kulturellt och historiskt skapad. Genom att närma sig heterosexualitet på detta sätt blir det även möjligt att undersöka hur den fungerar, skapas och upprätthålls istället för att se den som något naturligt givet. Genom att problematisera heteronormativiteten kommer forskaren ett steg närmare de normer som skapas kring sexualitet och identitet. De konsekvenser och mekanismer som de kan medföra är hierarkisering, exkludering, tystnad, ignorans, osynliggörande samt stereotypisering. Alla dessa konsekvenser bidrar till överdrifter, förenklingar, fixering och reducerar människor till enkla, fasta och förutsägbara figurer. Ambjörnsson pekar även på hur stereotypen blir ett enkelt redskap för människor för att skapa skillnader mellan det normala och det avvikande. Där det normala får representera det allmängiltiga och mångfacetterade medan det avvikande blir det förutsägbara och fasta (ibid).

Makt

För att studera diskurs och den rådande diskursordningen är det relevant att ha ett maktperspektiv. Makt är ständigt närvarande och bidrar till att skapa ett spänningsförhållande i situationer både på individnivå men också på ett samhälleligt plan. Det kan vara en svår uppgift att medvetandegöra det faktum att makt påverkar oss människor då uppgiften och makt överlag är ett abstrakt och mångfacetterat ämne. Då vi använder oss av diskursanalys kommer vi koncentrera oss på hur makt samspelar med språket och specifikt då kategori används som ett diskursanalytiskt verktyg av oss. Genom detta kommer frågor om gränsdragningar, utestängningsmekanismer och ett normativt förhållningssätt behandlas (Börjesson & Rehn, 2009).

Diskursen är en del av en maktförskjutning som bidrar till att människor och kunskap osynliggörs på grund av den rådande diskursen (Börjesson, 2003). Språket i diskursen är ett tydligt sätt att manifesteras makt och det är något som vi alla är en del av både som medskapare och mottagare (Börjesson & Rehn, 2009). Kategoriseringarnas makt är något som vi kommer rikta in oss på och specifikt hur man kan se kategorier antingen som valbara eller tvingande. Skillnaden mellan dessa två kategorier är bland annat hur man i språket producerar direktiv där man som individ fogas in i en förutbestämd kategori. Det sker ett ständigt kategoriserande i språket och samhället. Där vissa av kategorierna ses som mer tvingande och uppbyggda kring en stereotypisering bestående av gränsdragningar och där definitionsmakten och valmöjligheten inte ligger hos den enskilde (Börjesson & Rehn, 2009).

Metod

I denna del kommer vi gå igenom hur vi gick tillväga när uppsatsen skrevs. Vi kommer beskriva hur val av metod gick till samt insamlingen av vårt material. En genomgång av studiens validitet, reliabilitet samt generaliserbarhet presenteras även här.

Val av metod

Genom diskursanalys kommer vi närma oss vårt material och det innebär också att vi använder oss av en kvalitativ metod. En kvalitativ metod är vanligt förekommande inom samhällsvetenskaplig forskning där man till exempel inte alltid kan använda sig av så kallade hårddata som är ett vanligt arbetssätt inom den kvantitativa metoden (Watt Boolsen, 2007). Den kvalitativa metoden ämnar mer till en förståelse av ett fenomen men utan att göra anspråk på någon absolut sanning eller slutsats. Valet av diskursanalys som metod var lämpligt utifrån vår ingång till vårt material där vi vill dekonstruera texten och belysa det som står mellan raderna. Detta kan vi jämföra med textanalys som istället presenterar ett material utan något större ifrågasättande. Diskursanalysen kan också belysa olika samhällsfenomen och strukturer och på så sätt bidra till förändring (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Val av ansats

Socialkonstruktivistisk ansats är vårt val då det är en utgångspunkt som står i nära relation till hur vi förhåller oss inte bara till diskursanalys som metod utan också hur vi ser på kunskap och samhället i stort. Socialkonstruktivism och med det ifrågasättandet av sociala konstruktioner är sammanlänkat med diskurser och medvetenheten kring diskursordningar i samhället (Thomassen, 2007).

Avgränsningar

Då vår uppsats behandlar svensk migrationspolitik så gjorde vi tidigt en nationell avgränsning gällande vårt empiriska material för uppsatsen. När det kommer till vår presentation av kunskapsläget har vi dock valt att använda oss av två amerikanska artiklar då vi inte har hittat relevant forskning från svenskt håll i så hög utsträckning. Vår avgränsning till flyktinggrunderna förföljelse på grund av könsidentitet och sexuell läggning valde vi då vårt fokus för uppsatsen har haft en HBTQ-inriktning. Det föll sig då naturligt att fokusera på dessa två grunder då sexuell läggning innefattar bisexuella och homosexuella och kategorin kön även innefattar könsidentitet där migrationsverket då utreder transpersoners rätt till asyl (Watt Boolsen, 2007).

Materialinsamling

Vi har använt oss av databaser såsom *Summon* och *Libris* där vi sökt på begreppen: HBT, HBTQ, Homosexuell, LHBT, LGBTI, Sexuell läggning, Asyl, Asylum, flykting, migration.

Vi har använt oss av olika förkortningar inom samma sfär, för att lika väl som vi har ett nationellt fokus så är ämnet vi undersöker internationellt grundat. När vi har gjort vårt teorival har vi använt oss av Göteborgs Universitets biblioteks sökmotor Gunda för att få fram relevant litteratur kring Queerteori och Diskursanalys. Vi har även fått tips av vår handledare med att hitta litteratur kring diskursanalys.

Materialinsamlingen till vår uppsats har gått i intervaller och i relation till hur vi har låtit syftet och problemformuleringen få ta form. När vi avgränsat oss till vårt ämnesområde genom syfte och problemformulering så har arbetet med materialinsamlingen gått relativt fort. Vi har använt oss av en stor söktratt, där vi sållat allt eftersom vi har avgränsat oss. Vi har även fått hjälp av RFSLs jurist kring flyktingfrågor samt migrationsverkets handläggare för att få fram relevant material kring utredningsprocessen. Detta har lett fram till vårt valda empiriska material: tre stycken rättsliga ställningstaganden, ett vägledande beslut samt två kapitel från utlänningshandboken (Watt Boolsen, 2007).

Empirisk genomgång

I vår empiri analyserar vi dokument framställda av migrationsverket själva. De dokument vi valt att använda oss av är dels tre stycken rättsliga ställningstaganden där migrationsverkets egna rättschef ger vägledning för handläggning och bedömning av ärenden gällande kön och sexuell läggning. Dessa tre är: *Förföljelse på grund av homo- eller bisexuell läggning* (RCI 04/2009), *Homo- och bisexuella från Irak* (RCI 06/2009) samt *Metod för utredning och prövning av den framåtsyftande risken för personer som åberopar skyddsskäl på grund av sexuell läggning* (RCI 03/2011).

Vi använder oss även av ett vägledande beslut: *Vägledande beslut från 27 juni 2008 gällande homosexuell man från Iran*

Samt av två kapitel ur migrationsverkets utlänningshandbok: *40.1 Utredning och bedömning av skyddsbehov på grund av kön* samt *40.2 Utredning och bedömning av skyddsbehov på grund av sexuell läggning*.

Ett rättsligt ställningstagande är en del av migrationsverkets egna interna vägledande policydokument. De ger en bakgrund till varför ett ställningstagande har skett, hänvisningar till lagen anges samt praxis och rättschefens egna bedömning. Dessa ställningstaganden ligger dock aldrig som grund för beslut utan är en hjälp för handläggare och beslutsfattare i asylprocessen i form av vägledande policydokument eller styrdokument. Snarare ska dessa dokument ses som interna rekommendationer för migrationsverkets medarbetare, men de blir ändå intressanta att analysera då dessa är till hjälp för de anställda i handläggandet av ärenden. Ett vägledande beslut från migrationsverket är en annan typ av styrdokument som i detta fall handlar om ett ärende om uppehållstillstånd där en man från Iran sökt asyl och åberopat sexuell läggning. Ett vägledande beslut från migrationsverket är inte heller det ett juridiskt bindande dokument utan det används som interna rekommendationer inom myndigheten. Migrationsverkets egna utlänningshandbok är dokument som ska ge vägledning om det faktiska hanterandet av ärendet (UNHCR, 2011).

Bortfall och urval

Det empiriska materialet har varit ett godtyckligt urval för oss då vi har försökt att få en så relevant bild som möjligt. För att få någon form av försäkring att dokumenten vi använder oss av har relevans inom migrationsverket har vi kontaktat dem ett flertal gånger via mail och redovisat vår empiriska genomgång. Dock har svar uteblivit från deras sida. Användningen av rättsliga ställningstagande som empiriskt material är något som vi dock anser faller sig naturligt då det ges möjlighet att belysa samt besvara våra frågor. I kontakt med jurist Stig-Åke Petersson från RFSL har han påvisat att det är de rättsliga ställningstagandena som är viktiga i bedömningarna.

Vi har eftersträvat att använda oss av så många primärkällor som möjligt. Medvetenheten finns kring att vi refererar till litteratur där det hänvisas till andra källor vilket gör det oundvikligt tidsmässigt att inte stundtals använda sig av sekundärkällor. I våra efterforskningar av dokument från migrationsverket har vi använt oss av deras egen sökbas, LIFOS - rätts- och landinformationssystem. Migrationsverket beskriver LIFOS som en bred, djup och uppdaterad kunskapsbank. Materialet ska vara en hjälp för handläggare och beslutsfattare med aktuell och uppdaterad kunskap om rättsläge och landsinformation. De källor som används i LIFOS är dels dokument och information från aktörer såsom utrikesdepartementet och de svenska ambassaderna samt FN men även organisationer såsom Amnesty International och Human Rights Watch. Andra länders migrationsmyndigheter samt svenska migrationsverkets egna vägledande beslut och avgöranden i migrationsöverdomstolen är också källor som går att finna i LIFOS (LIFOS, 2011).

I och med att ämnet vi valt inte är så akademiskt botaniserat och inte ger oss en uppsjö av relevant litteratur så resulterar detta i ett naturligt bortfall. Vi har även kommit i kontakt med litteratur som behandlar vårt ämnesval i liten grad som i sin tur gör att vi blir inspirerade men tillämpningen av litteraturen i uppsatsen är inte relevant.

Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Eftersom vi har valt diskursanalys som metod är det ännu mer komplext att diskutera validitet, reliabilitet och generaliserbarhet. Grunden i diskursanalysen handlar om att man som forskare använder sig av sig själv mer än vad man skulle göra i mer kvantitativa undersökningar.

Frågan om studiens reliabilitet handlar om man kan genomföra samma studie och få liknande resultat. Då ens egen förförståelse är av stor vikt vid diskursanalysen bidrar det till att förklara hur anspråket på generaliserbarheten inte prioriteras. Vi gör inte anspråk på en absolut sanning, vi gör anspråk på en tolkning av vårt material med hjälp av vår teori. Möjligheten att få fram samma svar i en liknande studie måste kopplas samman med helheten av förförståelse, teorival, infallsvinkel samt transparens. Vi har under hela uppsatsprocessen haft en ambitionen att vara så transparenta som möjligt. Genom att visa upp långa stycken från vårt empiriska material i resultat- och analysdelen så vill vi så öppet som möjligt redovisa vår tolkningsprocess. Detta för att läsaren ska följa vårt resonemang hela vägen för att slutligen försöka stärka tillförlitligheten i analysen (Bryman, 2011).

Etiska överväganden

Då vi har valt att analysera texter i vår uppsats snarare än att göra kvalitativa intervjuer så har vi inte behövt ta hänsyn till de annars väsentliga etiska överväganden forskaren får göra vid möten med informanter. Med de etiska riktlinjerna menar vi informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Givetvis måste vi trots detta överväga sådana saker som vår egen förförståelse och hur detta påverkar vår studie. Vi granskar dokument från en verksamhet som vi inte har gjort några intervjuer med eller kontakt på närmre vis. Vi har enbart återgivit vår studies syfte i kortare drag över telefon för en handläggare. Detta ska man alltid ha i beaktande att verksamheten som vi har studerat inte själva får försvara sig eller komma till tals i vår studie.

Diskursanalys som metod

För uppsatsens syfte och de frågeställningar vi har valt att arbeta utefter anser vi att diskursanalys är en lämplig metod för oss att utgå ifrån. Då vår empiri består av migrationsverkets egna textmaterial så får vi också en uppfattning av deras diskurs vilket är deras uppfattning och sätt att beskriva världen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Vårt empiriska material består enbart av texter och i relation till dessa dokument har vi formulerat frågeställningar som handlar om vad det är texterna säger eller uttrycker, både i den direkta texten men också utifrån det sammanhang den är producerad i detta gör vi med hjälp av vår teoretiska tolkningsram (Börjesson, 2003).

Diskursanalys handlar om att studera språket i de texter vi har och relatera det till den samhälleliga kontext som texten är sprungen ur och synliggöra diskursiva relationer. Diskursanalys bidrar till en förståelse hur språket och olika diskurser kan vara med och påverka samhällsfenomen och strukturer, där texten i sig aldrig ska ses som helt neutral (Bergström & Boréus, 2005).

Kritisk diskursanalys

Diskursanalys likt många andra analyser, teorier och metoder har sin beskärda del av förgreningar och inom ramen för diskursanalys kommer följande avsnitt handla om kritisk diskursanalys och varför det föll sig vara den väg vi valde att färdas på.

Bergström och Boréus bok *Textens mening och makt* (2005) nämner Fairclough som en av huvudtänkarna inom kritisk diskursanalys. Fairclough och hans angreppssätt på diskurser utgår från att man delar in diskursen i tre olika funktioner; en funktion är inriktad på den innehållsmässiga delen- alltså själva texten, den andra är den relationella funktionen där man riktar in sig på de relationer som skapas mellan olika grupper och diskurser. Den tredje och sista funktionen handlar om sociala identiteter som skapas i diskurser, vilket gör att diskursen blir konstruerande och upprätthåller maktförhållanden mellan sociala identiteter och system. Fairclough använder sig av den kritiska diskursanalysen för att undersöka hur diskurser och sociala strukturer relaterar till varandra. Det är något som bör göras då hans uppdelning har

gjort att diskurs inte enbart är en text utan också en struktur, en handling, något större som påverkar samhället på ett konkret och ständigt föränderligt sätt (Bergström & Boréus, 2005). Vi kommer att använda oss av kategorisering som analytiskt verktyg för att i Faircloughs anda se hur vårt material presenterar en social identitet eller struktur genom hans tre sätt att se på diskurs. För att lyfta fram det texten säger i relation till diskurser är användandet av kategorisering ett konkret sätt att ta sig an texten. Användandet av kategoriseringar som diskursanalytiskt verktyg är till för oss för att på så vis se hur vår empiri antingen marginaliserar och/eller ringar in de människor som vi har valt att belysa i vårt uppsats (Börjesson, 2003). Kategoriseringar kan vara effektivt att använda sig av för att se vilka indelningar och motsatsförhållanden migrationsverket använder sig av i deras dokument

Vi kommer även använda oss av begrepp såsom, modalitet, diskursordning och intertextualitet för att den diskursanalytiska metoden ska göra sig förståelig i vår analys (Howarth, 2007). Modalitet handlar om hur stark något uttrycks i texten till exempel genom att framställa påståenden som fakta och inte som påståenden. Intertextualitet handlar om vilka andra texter och källor som dokumenten vi granskar är uppbyggda kring. En diskursordning är en del av ett system där ett visst typ av språk används och formas för att vara del av en specifik diskurs och praktik. (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Winther Jørgensen och Phillips tar i sin bok *Diskursanalys som teori och metod* (2000) upp hur Fairclough använder sig av kritisk diskursanalys med hjälp av en tredimensionell modell, och vi har valt att närma oss kritisk diskursanalys genom hans förklaring. Fairclough använder sig av en sådan modell för han anser inte att texten i sig gör fog till att vara en diskurs. Det måste finnas ett större angreppssätt där man går djupare in i hur texten förhåller sig till samhället då samhället och den sociala praktiken är en bidragande faktor till hur texten produceras och mottages. I modellen ingår först texten som den innersta ramen, texten produceras av någon och den konsumeras av andra vilket leder till den andra ramen som kallas diskursiv praktik. Den diskursiva praktiken undersöker hur texten är uppbyggd och hur den är skapad utifrån andra texter, intertextualitet, samt hur den tolkas av de som läser texten i och med textens distribution. Den diskursiva praktiken är också delaktig i konstruerandet av de diskursordningar som finns i samhället. Den diskursiva praktiken är också det som skapar relationer mellan texten och den yttre ramen, social praktik. Den sociala praktiken består av både diskursiva och icke-diskursiva praktiker, och det sistnämnda är något som man enbart kan analysera om man tar hjälp av andra teoretiska referensramar. Men det den sociala praktiken står för enligt Faircloughs modell är det ständiga omformandet av diskursordningar. Där man genom språkanvändningen antingen svarar upp på de sociala system som språket är en del av eller dekonstruerar det samma beroende på hur man förhåller sig till den diskurs man befinner sig i för tillfället. Den diskursiva och sociala praktiken existerar alltid i samklang med andra diskursiva och sociala praktiker och även texten i sig påverkas av andra diskurser (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Synen på diskurs inom den kritiska diskursanalysen är ett den är konstituerad och konstituerande. Vilket gör att diskurs ses som något som bidrar till att skapa sociala relationer, identiteter och strukturer med hjälp av och i den sociala praktiken. I och med skapandet av strukturer, system och maktpositioner är diskursen också med och förändrar det ovan nämnda

i och med att diskursen och diskursordningar är dynamiska och i en del lägen ifrågasättande (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Tillvägagångssätt och arbetsfördelning

Efter insamlingen av vårt empiriska material har vi läst igenom alla dokument åtskilliga gånger för att få ett grepp om materialet. Vi har gjort anteckningar i marginalen samt kontinuerligt försökt distansera oss från materialet. Vi har även ställt frågor till empirin och till varandra, vad tycker du är viktigt? Vad framträder mest? Vad fokuserar materialet på? Kan vi urskilja mönster? Ur detta så utrönade vi svar på våra frågor och vi kunde börja skriva på resultat och analys-avsnittet. Vår arbetsfördelning har inte varit uppdelad på så vis att vi har skrivit avsnitt på egen hand, utan vi har författat denna uppsats gemensamt och med lika stort engagemang. Vi har dock tagit enskilt ansvar att författa varsin teori- och metoddel.

Metoddiskussion

Givetvis kunde uppsatsen sett annorlunda ut om vi använt en annan metod, teori eller tillvägagångssätt. Genom att använda den kritiska diskursanalysen med Faircloughs tredimensionella modell som mall så har vi per automatik stött på svårigheter att sammanfoga den sista delen av modellen. Detta på grund av att det inte finns någon tydlig linje mellan diskursanalysen i sig och analysen av den sociala praktiken. I och med att vi använder oss av Faircloughs modell så fokuserar vi mycket på texten och framförallt det språkliga uttrycket. Detta gör att den sociala praktiken blir svårare att få grepp om, speciellt om man inte tillför andra angreppssätt och analytiska verktyg (Watt Boolsen, 2007).

Resultat och analys

Vi kommer här presentera resultat och analys i tre uppdelade teman; trovärdighet, öppenhet samt osynliggörandet med underrubriker. Begreppen trovärdighet samt öppenhet är två framträdande begrepp i vår empiri och indirekt svaret på vår första frågeställning. Följande frågeställning gällande hur migrationsverket förhåller sig till heteronormativitet presenteras under temat osynliggörandet. Sista frågeställningen kring den asylsökande idealpersonen kommer presenteras under deltemat: idealpersonen.

Med hjälp av våra frågeställningar, metod och teori kommer vi här presentera de mest framträdande och tydliga diskurser som finns i vår empiri. Här presenteras även det samspel som texten har i formandet av sociala identiteter, strukturer och kategorier. Då vi har valt att ta med stora textstycken löpande i vårt resultat har vi för läsbarvänlighetens skull strukit under de mest relevanta delarna.

Tema: Trovärdighet

Genom vår analys av materialet framkommer det att människor som är inne i asylprocessen har ett ansvar eller bör tänka på hur de agerar. Framför allt i vilken fas i asylprocessen de agerar när de presenterar sin historia. Vi har funnit att begreppet trovärdighet genomgående är något som övervägs, diskuteras och omformuleras beroende på hur den asylsökande agerar. Dels är trovärdigheten en aspekt som väger tungt i den framåtsyftande riskbedömningen men även i hanterandet av ärendet i stort. Vi kommer nedan ge exempel på hur trovärdighet behandlas, klassificeras, stärks, medvetandegörs och omöjliggörs hos migrationsverket.

Migrationsverket presenterar sin uppfattning av vad trovärdighet är och hur den bilden ska påverka bedömningen. Texten som förmedlas till oss gällande begreppet trovärdighet är inte bara en text utan är även del av en diskursiv och social praktik där den rättsliga styrningen distribuerar en text för dem som gör bedömningen. Detta samspel skapar sedan en social praktik och medför ett handlingsutrymme för individerna (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Trovärdighet och sexualitet

I utlänningshandboken 40.2 som handlar om utredning och bedömning på grund av sexuell läggning så går migrationsverket igenom beviskraven och bevisvärderingen. Där avhandlas även trovärdighet på följande vis: *Det ligger i sakens natur att en asylsökandes påstående om att hon/han är t.ex. homosexuell kan vara svårt att "bevisa". I regel bör ett påstående om sexuell läggning godtas om inte särskilda omständigheter skulle tala i annan riktning. Det förhållandet att en homosexuell person t.ex. är gift och har barn med en person av motsatt kön behöver på intet sätt utesluta att hon/han har en homosexuell läggning.*

Exemplifieringen av särskilda omständigheter i citatet ovan visar på hur människor kan organisera sina liv. Det visar även på att heteronormativitet är en ständig faktor att ta hänsyn till när det handlar om hur människor väljer att leva sina liv. Migrationsverket väljer här att

lyfta fram en omständighet som är värd att reflektera över. Underförstått lyfter citatet fram en värdehierarki där den normerande heterosexualiteten framställs som något i motsats till den homosexuella läggningen (Ambjörnsson, 2006). Migrationsverket visar här på reflektion kring den komplexa bild som utredningen av sexuell läggning är. Bara för att en person utåt sett lever i en heterorelation så behöver inte en heterosexuell läggning vara självklart. I sammanhanget ger citatet oss också bilden av hur varje språkanvändning och betoning öppnar upp för tolkning och ett ifrågasättande. Här menar vi den lingvistiska händelsen ”bevisa”. Användningen av citationstecken visar på hur man med enkla medel kan ladda ord och antingen ge dem en större innebörd eller mindre betydelse. Detta skapar ett tolkningsutrymme och är med och bidrar till en diskursiv praktik. Språket kan uttrycka mycket med enstaka ord vilket blir tydligt här (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Andra särskilda omständigheter och frågeställningar kring trovärdighetsaspekten som behandlas i utlänningshandboken är: har personen organiserat sig i organisationer som arbetar för bi- respektive homosexuella, kroppsspråk och emotionella uttryck när historien återges samt hur sexuell läggning kan vara känsligt inom familjekretsen samt att det normalt inte ska påverka bedömningen om övrig familj inte har vetskap om den sökandes sexuella läggning. Genom dessa exempel på särskilda omständigheter reproducerar man även en bild av vilka krav och värderingar migrationsverket har på bevis och trovärdighet. Genom att ringa in detta reproducerar migrationsverket en diskurs och en social ordning genom definitionsprocesser som handläggarna får tillgång och kunskap kring. Benämningen av egenskaper och situationer som kan uppkomma i asylprocessen skapar en definitionsprocess. I denna process är dokumenten i sig med och konstruerar en kategori och med det också ett spänningsförhållande mellan maktens objekt och subjekt. Här blir tydligt hur en gränsdragning görs, ett vetande skapas kring vad som är särskilda omständigheter och vad som inte är det (Börjesson & Rehn, 2009). De som har tillgång till denna kunskap är de som är inom organisationen och dessa blir de styrande aktörerna. Den asylsökande i sig har ingen tillgång till dessa klara och uppstrukturerade språkliga strukturer och manualer utan det sker istället en anpassning till de sociala identiteter som finns uppstrukturerade i migrationsverkets dokument. Vi kommer nu titta närmare på dessa inringade sociala identiteter och kategorier.

Den sannolika trovärdigheten

I det rättsliga ställningstagandet från 2011 har rättschefen tagit fram en metod sprungen från brittiska rättsväsendet. Metoden behandlar utredning och prövning kring den framåtsyftande risken för personer som åberopar skyddsskäl på grund av sexuell läggning. I denna metod så har rättschefen strukturerat upp sju tydliga punkter för metodens tillvägagångssätt. Vi kommer här nedan redovisa de punkter som hör samman med temat trovärdighet. Resterande punkter kommer presenteras under temat öppenhet. Vi ser också ett värde i att presentera en större mängd text av migrationsverket för att läsaren ska få ta del av ett större sammanhang och en förankring, en diskursiv praktik. Utdrag från RCI 03/2011:

Lämplig metod för utredning och prövning av den framåtsyftande risken för personer som åberopar skyddsbehov på grund av sin sexuella läggning är följande:

1. Inledningsvis ska den sökande göra sannolikt att han eller hon tillhör, eller i sitt hemland bedöms tillhöra en grupp, som riskerar förföljelse på grund av sexuell läggning. Om den sökande inte gör sannolikt att han tillhör den aktuella gruppen kan han/hon inte bedömas vara flykting.

2. Av relevant och aktuell landinformation bör fastställas om den aktuella gruppen i personens hemland är utsatt för övergrepp som till sin natur och sin omfattning utgör skyddsgrundande förföljelse och om den aktuella gruppen kan få ett effektivt skydd av myndigheter eller annan organisation. Vid denna bedömning kan t.ex.

Migrationsöverdomstolens allmänna resonemang i MIG 2008:21 beaktas.

3. Därefter bör det bedömas om den sökandes genom sin berättelse gjort sannolikt att han/hon innan avresan drabbats av förföljelse eller skyddsgrundande behandling och om den sökande i så fall försökt få skydd av myndigheterna. Jämför ovan nämnda uttalanden i MIG 2007:16. Observera att det vid en framåtsyftande bedömning inte ställs krav på att personen redan utsatts för förföljelse. Redan upplevd förföljelse kan dock indikera en framtida risk.

5. Om den sökande gör sannolikt att han/hon kommer att välja att offentligt visa sin tillhörighet till samhällsgruppen måste man fråga sig hur andra (både privat och offentligt) kommer att agera på detta förhållningssätt. Hur personen agerar i olika möten kan variera och därmed kan också risken variera. Frågan är om reaktionerna kommer att nå upp till skyddsgrundande förföljelse. Vid bedömningen måste beaktas att den sökande varken kan eller får förväntas dölja delar av sin sexuella läggning, som han/hon inte är villig att dölja. Enbart det faktum att den sökande inte kan agera på samma sätt i sitt hemland som han kan göra i Sverige är inte i sig skyddsgrundande eftersom Genèvekonventionen inte garanterar sökanden samma öppenhet och skydd för mänskliga rättigheter i hemlandet som i landet där han söker skydd. Men om det vid en objektiv och subjektiv bedömning framkommer att den sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är han/hon i behov av skydd även om skälen för att offentligt visa sin sexuella läggning bedöms oresonliga.

Texten presenterar en steg för steg metod där handläggaren ska få stöd i sin bedömning. Genom att utarbeta en form av metod som denna så tydliggör migrationsverket deras egen praktik och ett språk som presenterar ett görande av den sexuella läggningen samt vad det innebär att leva med en sexuell läggning. Punkt fem tydliggör även att det inte enbart rör sig om sexuell läggning. Utan att det rör sig om en icke-heterosexuell läggning då man problematiserar en annan människas handlade med utgångspunkt i den normativa heterosexualiteten (Ambjörnsson, 2006). Metoden utgår ifrån att om en person har en viss sexuell läggning så måste man tänka över sitt agerande både offentligt och privat vilket sällan ifrågasätts i ett heterosexuellt leverne.

Punkt nummer ett beskriver tydligt hur viktigt det är att en asylsökande ska vara trovärdig i sin framställan av sin sexuella läggning. Det ska göras sannolikt att personen tillhör gruppen. Kopplar vi detta till kategoribegreppet så visar detta vad som krävs för att rätta sig in i

kategorin. Som en enskild asylsökande ska du kliva in i en tydlig kontext där din framställan ska göras sannolik utifrån migrationsverkets egna definitioner av vad som är sannolikt. Som asylsökande måste du således vara en medveten kompetent kameleont som har en förståelse om hur du ska rätta dig in i ledet. Förståelsen i detta fall är alltså migrationsverkets egen diskurs gällande sannolikhet.

Vad är det då migrationsverket menar är sannolikt? Förutom att det ska fastställas vilken kulturell och social kontext personen kommer ifrån så handlar det även om en individnivå där personens agerande både offentlig och privat ska bedömas. Återkopplat till punkt 5 i ovanstående citat så tydliggörs här att valet av hur personen väljer att offentligt visa sin tillhörighet och agera i olika möten påverkar beslutet om asyl. Vad som går att utröna, om vad som menas med att visa sin tillhörighet offentligt och privat, hänvisar vi här till de vägledande beslutet. I detta beslut presenteras migrationsverkets kriterier av trovärdighet, öppenhet och sannolikhet och dessa uppfylls av den asylsökande i detta vägledande beslut. Denna typ av beslut är ett tungt vägande dokument som tydligt staplar upp vilka kriterier och gränsdragningar som för migrationsverket är viktiga i bedömningen.

Vägledande beslut ”Att uppenbarligen utan att dölja saken, har levt tillsammans med en man under äktenskapsliknande förhållanden i Iran, utgör typiskt sett en sådan omständighet som kan innebära en risk för att förföljs på grund av sin sexuella läggning om han måste återvända dit. I detta fall tillkommer dessutom omständigheter som påverkar riskbedömningen. Dels är den man som har levt tillsammans med i Iran, som de iranska myndigheterna av den anledningen kan antas vara särskilt intresserade av och hysa misstänksamhet mot, dels har blivit gripen av polis vid ett flertal tillfällen, av vilka två uppenbarligen hade direkt samband med att är homosexuell. Till bilden hör också att ett av gripandena ägde rum i anslutning till att hade deltagit i en förbjuden studentdemonstration..”

Vi kommer återkomma till detta vägledande beslut under temat idealpersonen men för att summera detta undertema, den sannolika trovärdigheten, visar detta citat på hur den sannolika trovärdigheten uppfattas och uppfylls av denna asylsökande person. Tydligt blir också att migrationsverket lyfter fram detta fall som en riktlinje kring hur man ska bedöma och vilka riktlinjer som är viktiga i asylprövningen.

Trovärdigheten och tidsaspekten

De två kommande citaten visar på ett handlingsutrymme som är upp till den enskilde att tolka. Utifrån användningen av begreppen ”för i vilken mån” samt ”bör inte enbart detta faktum” så går det att uttyda hur man i språket rent uttryckligt kan bidra till ett handlande. Här uppmanas den som läser texten att agera på ett sätt, även om sättet eller skrivelsen i sig inte förklarar agerandet helt tydligt och konsekvent (Börjesson & Rehn, 2009).

RCI 04/2009 *Det är inte ovanligt att förföljelse på grund homo- eller bisexuell läggning åberopas sent i en asylprocess eller först när avvisnings- eller utvisningsbeslutet vunnit laga kraft. Rättschefen vill med detta rättsliga ställningstagande ge vägledning för i vilken mån det faktum att uppgiften åberopats sent inverkar på bedömningen av ärendet.*

RCI 04/2009 Rättschefen gör bedömningen att om sexuell läggning åberopas först i en senare del av handläggningen eller processen av ett grundärende bör inte enbart detta faktum minska trovärdigheten av uppgiften.

För att gå närmare in på vad tidsaspekten har för betydelse i asylprocessen gällande trovärdighetsbedömningen hänvisas det ofta till något som migrationsverket kallar *giltig ursäkt*. Bedömningen utgår i från vilka skäl den asylsökande anses ha till att komma med ny information i sitt ärenden sent i processen, det som migrationsverket menar är giltig ursäkt. Det leder oss till ännu en faktor som bör vägas in i användandet av begreppet trovärdighet och tidsaspekten nämligen återigen vilken social och kulturell kontext den asylsökande kommer i från. Detta är något som vi kommer förtydliga genom att visa på ett citat från ett av de rättsliga ställningstagandena

RCI 04/2009: Den som förtigt och döljt sin sexuella läggning i hela sitt liv torde därför i allmänhet ha giltig ursäkt för att inte ha åberopat detta tidigare i processen, medan den som i hemlandet levtt öppet som homosexuell (t.ex. deltagit i offentliga aktiviteter för homo och bisexuella) i allmänhet inte torde ha sådan giltig ursäkt.

Innan en bedömning görs om personen haft giltig ursäkt för att inte åberopa sin sexuella läggning tidigare är det därför nödvändigt att sätta sig in i hela ärendet, ta fram tillgänglig landinformation och inhämta uppgift om skälen till att uppgiften inte åberopats tidigare.

RCI 04/2009: *När det gäller bedömningen av giltig ursäkt gäller att den som förtigt och döljt sin sexuella läggning i hela sitt liv i allmänhet borde ha giltig ursäkt för att inte ha åberopat detta tidigare i processen.*

Rättschefen förtydligar i RCI 04/2009 att sexuell läggning många gånger åberopas sent i asylprocessen. Anledningen är det faktum att i många länder är homo- eller bisexuell läggning något som är tabu och att det kan präglas av traumatiska upplevelser för den asylsökande. För att sammanlänka dessa två faktorer som kan påverka trovärdigheten, tidsaspekten och det sociala och kulturella sammanhang personen kommer ifrån, citerar vi från rättschefens egna bedömning.

RCI 04/2009: Det är viktigt att i dessa frågor beakta att homo- eller bisexuell läggning är något som kan vara tabu att tala om även i förhållandevis liberala samhällen, exempelvis Sverige. Det kan vara svårt för dessa personer att acceptera sin läggning och berätta om den. Till detta kommer i Migrationsverkets ärenden att flera av de asylsökande härstammar från kulturer där homo- och bisexuell läggning är mycket tabubelagt och straffbart, i vissa fall även med dödsstraff. Denna typ av sexuell läggning är därför en omständighet som inte helt kan jämföras med övriga omständigheter som åberopas som asylskäl. Många gånger åberopas inte sexuell läggning förrän sent i processen. Då uppkommer naturligt behovet av att bedöma trovärdigheten samt, om det redan finns ett lagkraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut, bedömningen av om utlännningen haft giltig ursäkt för att inte lämna uppgifterna tidigare.

En annan viktig aspekt i bedömningen av trovärdighet handlar om öppenhet. Detta har vi valt att lyfta ut och behandla i ett eget tema.

Tema: Öppenhet

Begreppet öppenhet blir viktigt både vid bedömningen av den framåtsyftande riskbedömningen samt vid själva bedömningen av personens trovärdighet. Med öppenhet menar vi här öppenhet kring sin sexuella läggning.

Öppenhet och manifestationen

Manifestandet av tillhörigheten till gruppen är viktigt i utredningsprocessen. Mycket beroende på att man kan bedöma hur risken för förföljelse kan utspela sig vid ett eventuellt återvändande till hemlandet. Om en asylsökande frivilligt väljer att, som migrationsverket uttrycker det, manifestera sin sexuella läggning finns det en risk för välgrundad fruktan vid ett återvändande. Nedan får vi ta del av hur resonemanget kring hur manifestandet kan gå till.

Vi fortsätter att presentera utdrag från migrationsverkets metod gällande utredning och prövning av den framåtsyftande bedömningen kring personer som söker asyl på grund av sexuell läggning men nu ligger fokus på temat öppenhet. En summering av metoden: ”RCI 03/2011: *Metoden är avsedd att ge ett stöd för att göra en framåtsyftande prövning. Därför blir de centrala frågorna: hur den sökande kommer att manifestera sin tillhörighet till gruppen vid ett återvändande och hur andra (både privat och offentligt) kommer att agera på detta förhållningssätt.*”

Här är det presenterat mer utförligt hur de ska gå tillväga:

4. Nästa relevanta fråga är hur den sökande kommer att manifestera sin tillhörighet till gruppen vid ett återvändande. Därvid kan som stöd för den framtida riskbedömningen bl.a. beaktas hur personen hittills levt i hemlandet och hur personen agerat i det land där han söker asyl t.ex. genom att utreda om den sökande lever öppet som homosexuell i ansökningslandet eller även där döljer sin sexuella läggning.

6. Om personen anför att han/hon kommer att välja diskreta handlingar måste nästa steg i utredningen vara att ta reda på varför personen kommer att välja detta levnadssätt. Om det framkommer att orsaken är att det är så han/hon önskar att leva, att det beror på grund av socialt tryck, t.ex. för att inte oro sina föräldrar eller för att inte genera sina vänner/arbetskamrater är personen inte i behov av skydd. Socialt tryck av detta slag utgör inte förföljelse. Om – å andra sidan – utredaren kan fastställa att orsaken till att den sökande kommer att välja en diskret tillvaro är att han/hon riskerar en konkret förföljelse måste det bedömas om rädslan är välgrundad.

7. Om personen bedöms vara i behov av skydd på grund av sin tillhörighet till gruppen, som riskerar förföljelse på grund av sexuell läggning, måste utredningen avslutas med en bedömning av om det finns ett myndighetsskydd enligt gällande rätt att erhålla vid ett återvändande till hemorten eller ett internflyktsalternativ inom hemlandet.

Ovanstående text går att se utifrån ett maktperspektiv med inriktning på den kategorisering som görs av migrationsverket. De ständiga kategorierna som beskrivs i dokumenten uttrycks både som valbara och tvingande kategorier för den asylsökande (Börjesson & Rehn, 2009). I beskrivningen av manifestationsdilemmat ovan ser man för det första hur det förklaras som om det är den enskilde individen som besitter valmöjligheten och med det har makten över sin situation. I jämförelse med vad migrationsverket uttryckt kring hur man inte kan ifrågasätta en persons sexuella läggning, och framförallt aldrig kan be någon göra avkall på en så pass naturlig egenskap blir det oklart. Detta bidrar i sig till en form av motsägelse kring tvingande och valbara kategorier där det blir otydligt hur man skall förhålla sig till detta. Motsägelsen handlar om hur migrationsverket ser på sexuell läggning oavsett om det rör sig om homo-, bi- eller heterosexuell läggning som alla är naturligt givna enligt dokumenten. Samtidigt går de emot den ståndpunkten eftersom de dikterar villkor kring hur personer ska manifesteras, dölja, organisera sig, välja att leva sitt liv utifrån en sexuell läggning.

I utlänningshandboken närmar sig migrationsverket någon slags definition av att "leva öppet" *Med att kunna leva öppet menas att den sökande ska kunna bo tillsammans med den han vill, träffa andra och umgås på samma sätt och uttrycka sig på samma sätt som heterosexuella, utan att riskera förföljelse"*

Denna definition säger något mer än bara vad som menas med att leva öppet. Dels säger den att alla människor har rätt att leva som de vill oavsett sexuell läggning. Kopplat till en queerteoretisk tolkning så får vi dock också en bild av vad som är eftersträfvansvärt - vad som är att leva öppet. Där får det heterosexuella stå för vad som är normalt och det sätt som alla förtjänar och vill leva på. Detta visar på en tydlig dikotomi mellan heterosexuell och homosexuell (Ambjörnsson, 2006).

Texterna nedan behandlar samma ämne gällande öppenhet men nu riktar vi in oss på hur texter och det språkliga uttrycket kan variera inom samma institution.

RCI 06/2009 "Vid prövningen av om fruktan är välgrundad skall alltså göras en bedömning av risken för att sökanden kan komma att utsättas för förföljelse vid ett återvändande till hemlandet. Förhållandena i hemlandet och den enskildes personliga förhållanden skall vägas in i denna bedömning. Om en person i hemlandet har levt på ett sätt som minimerat risken för förföljelse, t.ex. genom att dölja sin sexuella läggning, kan denna omständighet ha betydelse vid riskbedömningen. Det hindrar dock inte att den enskilde, på grund av sin sexuella läggning, skall anses tillhöra en viss samhällsgrupp och det får aldrig krävas att personen i fråga skall göra avkall på en sådan grundläggande egenskap vid ett återvändande."

Utlänningshandboken kap 40.2: *Den sökande ska inte behöva dölja sin läggning för att undvika skada eller kränkning. Regeringen har betonat att sexuell läggning ska betraktas som en grundläggande egenskap hos individen som det aldrig kan komma i fråga att kräva att han eller hon avstår från. Detta gäller även om en homosexuell person i hemlandet har dolt sin sexuella läggning, eller har levt på ett sätt som minimerat risken för förföljelse (prop.2005/06:6 s. 26). Men för den som dolt sin läggning såväl i hemlandet som i Sverige, och uppgett det riktiga förhållandet endast för Migrationsverket, är sannolikt risken för förföljelse på denna grund minimal.*

Texterna skiljer sig åt på så sätt att stycket från utlänningshandboken tar det ett steg längre i konsekvenserna för hur den asylsökandes livssituation har sett ut, vilket gör att förföljelsegrunden inte finns. Enligt vår tolkning som vi använder oss av säger texterna inte samma sak och händelseförloppet i den sociala praktiken kan därför variera. Vad som också skiljer texterna åt är att i det rättsliga ställningstagandet poängteras det att det är migrationsverket som står för alla ställningstagandena och direktiv. I utlänningshandboken ser man dock att ställningstagandena kommer från regeringen och inte enbart migrationsverket själva. Det hänvisas också mer till andra informationskällor än vad det gör i de rättsliga ställningstagandena. De här texterna blir då intressanta i relation till begreppet intertextualitet och i det långa loppet den diskursiva praktiken. Citaten från utlänningshandboken visar just på vilka andra texter som migrationsverket använder sig av samt hur de texterna och det som står där lever kvar och blir till egna formuleringar inom migrationsverkets egna textproduktion (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Öppenheten och förståelsen

Under detta tema kommer vi diskutera hur migrationsverkets dokument belyser förståelsen i relation till öppenhet. Migrationsverket lyfter fram att de måste väga in en förståelse kring att människor av olika anledningar inte är öppna med sin sexuella läggning från början i asylprocessen. De kopplar själva detta till begrepp som trauma, tabu samt acceptans hos den enskilde.

För att ge en bild av hur migrationsverket bygger upp sin förståelse och vad de hämtar sin information ifrån så presenterar vi ett utdrag från det vägledande beslutet:

Av rapporter beträffande diskriminering på grund av sexuell läggning i Iran framgår följande. I Iran är det socialt tabubelagt att vara öppen med sin sexuella läggning. Homo- och bisexuella personer i Iran kan inte öppet visa sin sexuella läggning utan socialt fördömande av omvärlden. Ett vanligt intryck är att de allra flesta homo- och bisexuella därför väljer att leva relativt diskret och tillbakadraget för att undvika att utsätta sig för någon fysisk eller juridisk fara (UD:s rapport om Mänskliga rättigheter i Iran 2007, s. 19).

Myndigheterna lägger sig normalt inte i privata ageranden av medborgare inom hemmets sfär. Homosexuella aktiviteter anges vara utbrett bland män och accepterat av såväl myndigheter som rättsvårdande organ. Att vara homosexuell innebär bland annat att man kan bli befriad från militärtjänst. Många vill dock inte utnyttja denna möjlighet då det kan försvåra exempelvis framtida anställning i offentlig tjänst (Homosexuella i Iran, rapport från svenska ambassaden 4 juni 2008).

Generellt sett har situationen överlag blivit sämre för alla grupper som inte accepteras av regimen, och homo- och bisexuella utgör inga undantag från detta (Angående situationen för HBT-personer i Iran. Utrikesdepartementet. 19 december 2007).

Föregående textutdrag visar på två saker. Nummer ett är att informationen migrationsverket använder sig av är inkonsekvent då den hämtas från olika källor. Informationen säger dessutom olika saker, ett exempel är hur utrikesdepartementet säger att situationen har blivit

generellt sämre för HBT-personer 2007 medan svenska ambassaden i Iran påstår att homosexuella aktiviteter är utbredd och accepterat 2008. Att migrationsverket framställer detta som en enhetlig grund kring situationen i Iran i ett vägledande beslut blir motsägelsefullt. Nummer två visar det även på hur ett dokument kan byggas upp utifrån texter tagna från ett annat sammanhang och sedan infogas till ett sammanfogat dokument, en så kallad intertextuell kedja (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Detta skapar en bild av vilka texter man använder sig av för att bygga upp sitt eget förhållningssätt. Det visar även vilka andra aktörer som anses vara av vikt och sanningsenliga i sammanhanget.

Tema 3: Osynliggörandet

I detta tema presenterar vi de resultat vi har funnit utifrån våra två andra frågeställningar kring heteronormativitet samt om det går att finna någon idealperson i migrationsverkets dokument. Queerteorin utgår från att heteronormativiteten genomsyrar strukturer och system samt upprätthåller ett visst sätt att leva och organisera sig. Heteronormativiteten behöver inte alltid vara synlig för ögat men den finns alltid närvarande och det är därför vi behandlar den i ett eget tema (Ambjörnsson, 2006).

Idealpersonen

Under detta deltema redovisar vi vad migrationsverket lyfter fram som idealpersonen utifrån kriterierna öppenhet och trovärdighet. Allt detta grundar sig ur det vägledande beslutet men det återkommer i övriga dokument. Vi väljer att redovisa en summering från ett rättsligt ställningstagande. RCI 04/2009: *Migrationsverkets rättschef har fattat beslut (2008-06-27, se Lifos) i ett ärende beträffande en iranier som åberopat sin homosexuella läggning som skäl för att få stanna här i landet. Omständigheterna i ärenden var i korthet följande. Mannen var homosexuell. Han hade i hemlandet levt tillsammans med en annan man. Myndigheterna i hemlandet kände till nämnda förhållanden. Han hade varit gripen på grund av sin sexuella läggning. Dessa omständigheter tillsammans med aktuell landinformation om de homosexuellas situation i Iran gjorde att mannen bedömdes som flykting.*

Som man kan utläsa av citatet så uppfyller mannen i fråga de kriterier som eftersöks och anses vara de mest viktiga inom migrationsverkets begreppsanvändning. Han är för det första homosexuell. Detta verkar för migrationsverket sannolikt då han har levt tillsammans med en annan man. Anledningen till att migrationsverket finner det trovärdigt är inte bara för att iranska myndigheter känner till hans läggning de har även agerat utifrån den vetskapen. Själva gripandet tyder på att mannen har varit öppen med sin sexuella läggning och inte bara då uppfyller kriteriet för öppenhet och trovärdighet utan även känner en välgrundad fruktan och får på så vis asyl.

Heteronormativitet

I utlänningshandboken kapitel 40.2 så beskrivs heteronormativitet i två stycken, i andra stycket står att läsa : *Heteronormativitet är således en norm som har som utgångspunkt att alla är heterosexuella och känner sig som det kön man ser ut att ha. Heteronormativitet är en stark samhällsnorm som slår igenom på de flesta områden i samhället. Att vara medveten om detta*

och istället försöka vara förutsättningslös i sitt förhållningssätt bidrar till större öppenhet och därmed en bättre utredning i ett asylärende och ett rättssäkrare beslut.

Här uttrycker man genom sitt språkval vikten av att försöka vara förutsättningslös och hur heteronormen slår igenom på alla plan i samhället. Genom att ha med detta stycke i utlänningshandboken visar migrationsverket på en medvetenhet och reflexivitet om heteronormativitetens existens och konsekvenser. Men hur förhåller sig här språket till verkligheten? Det skrivna inom diskursanalysen är det väsentliga. Då språket konstruerar verkligheten blir det genom att skriva om heteronormativitet en förmedling av ett socialt värde i praktiken (Börjesson, 2003). Det är därför viktigt att fortsätta analysera och ifrågasätta hur konsekvent migrationsverket förhåller sig till heteronormativitet i sina egna interna dokument. Kommande citat är hämtat från utlänningshandboken där skrivelsen om sexuell läggning är värd att uppmärksamma.

Citat från utlänningshandboken kapitel 40 .2 I vissa länder kan lagstiftningen vara diskriminerande eller kränkande mot personer som har en annan sexuell läggning än heterosexualitet på ett sätt som innebär förföljelse. Det är då lagstiftningen eller hur den tillämpas som ger upphov till kränkningen eller skadan. Det kan också ses som ett brott att ha en avvikande sexuell läggning, vilket kan innebära hårda straff.

Det markerade i texten ovan är markerat för att det visar på hur man med enkla medel kan undvika att värdera i detta fallet en människas sexuella läggning, i viss mån kategoriserande ja, men inte värderande. Men genom att i följande markering skriva avvikande sexuell läggning så säger migrationsverket automatiskt något mer. Nämligen vad som är avvikande och vad som är normalt. Det är också ett tydligt exempel på hur heteronormen genomsyras i språket trots att det finns en högre nivå av medvetenhet. Språket konstruerar hela tiden vår verklighet och vår förståelse (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). För att fortsätta på temat heteronormativitet så kommer vi vidare gå in på osynliggörandet av människor som borde tillhöra de kategorierna som vi studerar men som sällan nämns i dokumenten. Osynliggörandet och stereotypiseringen som sker inom heteronormen slår ut allt och alla som inte känner sig bekväma i de givna kategorierna och i nästa tema visar vi på några exempel (Ambjörnsson, 2006).

B:et, T:et och L:et

Ett resultat efter en genomsökning av alla dokument är att det tydliggörs att när man talar om sexuell läggning talar man indirekt om en homosexuell man, inte en homosexuell kvinna eller en bisexuell person. För att påvisa detta har vi gjort en genomräkning av alla dokument efter ”homosexuell”, ”bisexuell”, ”lesbisk” samt ”trans”. Antalet gånger homosexuell nämns är 84 gånger, antalet gånger bisexuell nämns är 32 gånger, trans nämns 18 gånger och lesbisk nämns en gång. Som man kan se här finns det en tydlig representation av homosexuell och i sammanhanget i texten talas det framförallt om den homosexuelle mannen. Inom queerteorin talar man om på vems villkor man inkluderar människor och här ser man på att inkluderingen sträcker sig till det som redan är relativt högt upp i hierarkin. Att exempelvis vara man och homosexuell och dessutom leva i ett äktenskapsliknande förhållande gör att andra

osynliggörs. Utestängningsmekanismerna sker på grund av att mannen är den rådande normen i samhället. Och den tydliga dikotomin mellan homo- och heterosexuell blir lättare att ta till sig om det är tydligt vilken kategori man tillhör. Den här problematiken är något som Andersson lyfter fram i sin uppsats om lesbiska i offentliga dokument (Andersson, 2007). I texten nedan ser man hur migrationsverket skriver om de lesbiskas situation i samhället.

RCI 06/2009:*Sammanfattningsvis kan man av dessa rapporter konstatera att uppgiftslämnarna angett att homosexuella relationer är mestadels dolda och så länge det sköts i det dolda och inte öppet kommer inte samhället att ingripa. De flesta familjer gör sitt bästa för att dölja att en familjemedlem är homosexuell. Lesbiska är helt osynliga i samhället. Ingen av de intervjuade hade dock någonsin hört talas om att någon har blivit mördad på grund av sin homosexuella läggning eller på grund av att han eller hon har utfört homosexuella handlingar. De shiamuslimska miliser som aktivt förföljer homosexuella i Bagdad och södra samt centrala Irak är inte aktiva i de nordliga provinserna av landet, vilket kan vara en grund till att man inte har sett samme omfång av angrepp mot homosexuella där.*

Här omnämns lesbiska, de medvetandegörs på ett sätt men vad säger det egentligen? Vad kan migrationsverket grunda sin bedömningen på med informationen att lesbiska är helt osynliga i samhället? Detta framstår som ett osynliggörande i sig.

Bisexualitet nämns genomgående som en bisats till homosexualitet. När man exemplifierar annan sexuell läggning än heterosexualitet så är det ofta homosexualitet som beskrivs eller förklaras. Hämtat från vägledande beslut: Sexuellt umgänge mellan personer av samma kön utgör brott i Iran (artikel 110 i den iranska strafflagen), men det är inte brottsligt att vara homosexuell. Islamsk rätt föreskriver hårda straff för vissa typer av sexuella handlingar. Det är föreskrivet dödsstraff för anal penetration, och piskning för andra former av sexuellt umgänge mellan män. Homosexuella i Iran löper alltså en risk att dömas till döden.

I och för sig handlar det vägledande beslutet om en homosexuell man och hur motiveringen gällande hans fall ser ut. Men om man nu detta till trots åker på en utredningsresa och berör frågor som har med sexuell läggning att göra hur kommer det sig då att man inte använder sig av bisexualitet eller några exempel på detta. Det visar också att en norm kring sexuell praktik skapas, som exkluderar då man förenklar sexualitet och preferens.

Transpersoner som känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund utav sin könsidentitet har möjlighet att söka asyl i Sverige. Könsöverskridande identitet tas upp i utlänningshandboken 40.1. Migrationsverket beskriver könsidentitet på följande vis:
"Könsidentitet är en persons självupplevda könstillhörighet, en persons subjektiva upplevelse av att tillhöra ett visst kön. Det skiljer sig från biologiskt och socialt kön på så vis att inga yttre faktorer bestämmer det. Begreppet används främst när man beskriver transpersoners sätt att förhålla sig till sitt kön men kan också hänföras till intersexuellas förhållningssätt till sitt kön."

Kapitelen 40.1 och 40.2 i utlänningshandboken har många likheter, det rör sig om liknande kriterier kring asylprocessen. Kopplat till könsöverskridande identitet så tar

utlänningshandbokens kapitel 40.1 upp könsöverskridande identitet i början av dokumentet. Här beskrivs också transpersoner mer utförligt. Sedan återkommer begreppet könsöverskridande identitet först på sidan 8 ”*Transpersoner omfattas av begreppet kön om förföljelse riktas mot dem pga. deras förhållningssätt till sin könstillhörighet.*” Sedan berörs det ej igen.

Dokumentet fokuserar mer på kategorin kön och då specifikt på kvinnor som utsatt grupp, vilket givetvis inte är ett fel i sig. Men om man ändå värnar om att tillföra en till kategori borde det vara genomgående i alla dokumenten. När man till exempel i 40.1 väljer att skriva om särskilt utsatta grupper så skriver man så här: ”*Kvinnor kan vara en särskilt utsatt grupp i länder där könsmaktsstrukturen är sådan att kvinnor inte kan förvänta sig något lagligt eller rättsligt stöd vid kvinnofridsbrott eller där könsstympning är legalt och utövas i stor utsträckning.*”

Givetvis är det viktigt och bra att migrationsverket uppmärksammar kvinnors särskilt utsatta position men kopplat till Jenkins artikel kring transpersoner och asyl så är det viktigt att inte bara skriva in en kategori. Utan det är även viktigt att implementera anledningen till att en kategori skrivs in genom bland annat utbildning och medvetandehöjning hos organisationen. Man har inte uppmärksammat och synliggjort en grupp människor bara för att det står i ett textstycke. Detta är speciellt viktigt i utlänningshandboken som ska ge vägledning om det faktiska hanterandet av ärendet. Det ger ett stort tolkningsutrymme till handläggarna vid denna avsaknad av policy och styrning. Då det både i Lifos och offentliga dokument finns vägledning, rekommendationer och andra riktlinjer kring sexuell läggning borde detsamma gälla för könsidentitet.

Slutdiskussion

Syftet med vår uppsats var att undersöka hur migrationsverket förhåller sig till personer som söker asyl i Sverige på grund av könsidentitet eller sexuell läggning. Vi har valt att granska migrationsverkets dokument bland annat genom att analysera vilka begrepp de använder sig av. Vårt tillvägagångssätt har varit att använda oss av kritisk diskursanalys med queerteori och makt som teoretisk ram.

Huvudresultaten i uppsatsen är att trovärdighet och öppenhet är viktiga begrepp i dokumenten och viktiga i asylprocessen, där de används mer som manualer än som enbart begrepp. Gällande begreppen som manualtillämpning i asylprocessen är det problematiskt som individ att sätta sig in i hur den ska agera för att verka trovärdig. Begreppen i sig har visat sig vara snäva och motsägelsefulla då det inte handlar om öppenhet i sig utan migrationsverkets version av öppenhet. Denna definition utgår från en heteronormativ föreställning kring vad det är att leva öppet med sin ickeheterosexuella läggning. Trovärdighetsbegreppet är även detta en strikt manual där man ska berätta om sin sexuella läggning vid rätt tillfälle, och helst leva med en person som gör att migrationsverket tror att det är sannolikt att personen är trovärdig. Hur du har levt ditt liv påverkar hur migrationsverket anser dig vara trovärdig. Att skriva om trovärdighet är inte bara att formulera sig kring begreppet. Det är också att säga hur en annan människa ska agera för att anses vara trovärdig och i detta fall få asyl. Detta härleder till att det finns ett utestängande och ett osynliggörande av individer då det finns människor som hamnar utanför på grund av att de inte uppfyller migrationsverkets kriterier. Bisexuella blir svåra att placera, lesbiska finns inte och transpersoner osynliggörs genom att inte ens uppmärksammas.

Genom vårt resultat vill vi lyfta upp det faktum att alla institutioner likt migrationsverket är delaktiga till att skapa och reproducera kategorier och strukturer i samhället. Gällande migrationsverket och specifikt med tanke på våra frågeställningar finns det en fara om man inte är medveten kring vilken påverkan ens egna dokument har i samhället i stort och för de enskilda människorna specifikt. Resultatet vi har fått fram visar på att användning av begrepp samt sättet man formulerar sig i sina dokument bidrar till gränsdragningar och skapandet av sociala värden i samhället. Om vi ställer migrationsverkets dokument i kontrast med RFSLs nyhetsbrev blir det tydligt att det vi belyser i uppsatsen påverkar människor på riktigt och den sociala praktik som finns inom migrationsverket leder till bristfälliga och inkonsekventa beslut.

Förslag till vidare forskning vore att komma den sociala verkligheten närmare. Antingen genom intervjuer med handläggare där det kanske hade varit lättare att komma åt hur dokumenten faktiskt används, då det idag verkar vara något godtyckligt. Ett underifrånperspektiv från personer som varit i kontakt med migrationsverket hade även det varit intressant och säkerligen gett helt nya och intressanta resultat.

Referenslista

- Ambjörnsson, Fanny (2006): *Vad är queer*. Stockholm: Natur o Kultur
- Andersson, Reenè (2007): *Lesbiska flyktingar i offentliga dokument* Örebro Universitet
- Avrahami, Dina (2007): *Vi dansar inte på bordet: lesbiska invandrarkvinnor: stigmatisering och stolthet* Pickabook förlag, Helsingborg
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2000) *Diskursanalys* i Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red) (2000) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Studentlitteratur, Lund
- Bryman, Alan (2011): *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber, Malmö
- Börjesson, Mats (2003) *Diskurser och konstruktioner – En sorts metodbok* Studentlitteratur, Lund
- Börjesson, Mats & Rehn, Alf (2009) *Makt*, Liber, Malmö
- Howarth, David (2007) *Diskurs*, Liber, Malmö
- Jenkins A Ellen (2010) *Taking the Square Peg Out of the Round Hole: Addressing the Misclassification of Transgendered Asylum Seekers*, Golden Gate U. L, San Francisco
- <http://digitalcommons.law.ggu.edu/ggulrev/vol40/iss1/4> (2011-11-14)
- LIFOS 2011 ”Om LIFOS” (elektronisk) LIFOS officiella hemsida Sverige, <http://lifos.migrationsverket.se/aboutelifos/om-lifos.html> (2011-11-17)
- Luibhéid, Eithne (2008) *Sexuality, Migration, and the Shifting Line between Legal and Illegal Status* GLQ, Journal of lesbian and gay studies (2011-10-05)
- Migrationsverket 2011 ”asylregler” (elektronisk) Migrationsverkets officiella hemsida Sverige, <http://www.migrationsverket.se/info/443.html> (2011-11-14)
- RFSL, *Nytt om HBT-flyktingar, 2011-Nr1, Nr2, Nr3, 2010-Nr1, Nr2, Nr3*
- Rättschefens rättsliga ställningstaganden:
- Rättsligt ställningstagande, *Förföljelse på grund av homo- eller bisexuell läggning*, RCI 04/2009
- Rättsligt ställningstagande, *Homo- och bisexuella från Irak*, RCI 06/2009
- Rättsligt ställningstagande, *Metod för utredning och prövning av den framåtsyftande risken för personer som åberopar skyddsskäl på grund av sexuell läggning*, RCI 03/2011
- Statens Offentliga Utredningar (2004) *Flyktingskap och könsrelaterad förföljelse*

SVT 2012 ” Migrationsverkets kompetensbrist gör att människor dör” (elektroniskt) Debatt SVT:s officiella hemsida Sverige <http://debatt.svt.se/2012/02/05/migrationsverkets-kompetensbrist-gör-att-människor-dör> (2012-02-05)

Thomassen, Magdalene (2007): *Vetenskap, kunskap och praxis: introduktion till vetenskapsfilosofi*. Gleerups Utbildning, Malmö

UNHCR 2011 ”Kvalitet i svensk asylprövning” (elektronisk) UNHCR:s officiella hemsida Sverige, http://www.unhcr.se/fileadmin/user_upload/PDFdocuments/Studies-reports/QI-rapport-110909.pdf (2011-12-04)

Utlänningshandboken, 40.2 *Utredning och bedömning av skyddsbehov på grund av sexuell läggning*

Utlänningshandboken, 40.1 *Utredning och bedömning av skyddsbehov på grund av kön*

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk- och samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vägledande beslut, 27 juni 2008 *gällande homosexuell man från Iran*

Watt Boolsen, Merete (2007) *Kvalitativa analyser, forskningsprocess, människa, samhälle* Gleerups Utbildning AB, Malmö

Winther Jørgensen, Marianne och Phillips, Louise (2000) *Diskursanalys som teori och metod* Studentlitteratur, Lund